

ДІАЛОГ ДВОХ КУЛЬТУР:

XI Міжнародний літературно-мистецький форум "Діалог двох культур" проходив на базі Літературно-меморіального музею Юліуша Словацького і Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. До програми Форуму входили XI Міжнародні зустрічі науковців і літераторів України та Польщі, IX Міжнародні зустрічі музейників обох країн, XV Міжнародні культурно-мистецькі зустрічі та V Міжнародний фотографічний пленер у Кременці. Форум патрунували Міністерства культури України та Польщі, Генеральне Консульство Республіки Польща у Луцьку, Тернопільська облдержадміністрація і Тернопільська обласна рада. Організаторами "Діалогу..." від Польщі виступили Фондація "Допомога полякам на Сході", Інститут політичних досліджень Польської Академії Наук, Музей Юзефа Пілсудського в Сулеювку, Музей Анни і Ярослава Івашкевичів у Ставіско. Функції уповноваженого з польської сторони виконував відомий своїми творчими зв'язками з Кременцем і нашим навчальним закладом польський культурно-громадський діяч Маріуш Ольбромський.

Організаторів від України представляв Літературно-меморіальний музей Юліуша Словацького. В реалізації програми Форуму з його організаторами співпрацювали Кременецька РДА і Кременецька районна рада, Кременецька гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка, Генеральні Консульства Республіки Польща у Львові та Луцьку, Федерація польських організацій в Україні, Європейська родина шкіл ім. Юліуша Словацького (Республіка Польща).

За традицією "Діалог..." розпочався покладанням квітів до пам'ятників Тарасові Шевченку, Юліушеві Словацькому (на подвір'ї родинної садиби Словацьких), на могилу матері Ю.Словацького Саломеї Словацької-Беку. Було дотримане ще одне традиційне дійство — Свято вулиці Юліуша Словацького, під час якого студентська й учнівська молодь міста демонструвала тематичні композиції квітів, а кременецькі майстри пензля — власні художні полотна. Водночас розпочав роботу V Міжнародний фотографічний пленер "Краса Кременця і Кременецької землі".

Урочисте відкриття Форуму відбулося на подвір'ї Музею, біля пам'ятника Юліушу Словацькому. Учасників і гостей свята вітали представники Тернопільської ОДА, Кременецької РДА, Кременецької районної і міської рад, письменники Дмитро Павличко і Роман Лубківський, професор Київського НУ ім. Тараса Шевченка Григорій Штонь, заступник директора Інституту літератури ім. Тараса Шевченка НАН України Сергій Гальченко, голова Тернопільської обласної організації НСПУ Олександр Смик. Віце-директор Департаменту культури і національної спадщини Міністерства культури Республіки Польща Дорота Янушевська-Якубак презентувала Лист Міністра культури Республіки Польща, професора Малгожати Омеляновської, а віце-директор Музею Юзефа Пілсудського в Сулеювку, професор Гжегож Новік — Лист Кшиштофа Ярачевського, внука маршала Юзефа Пілсудського, нинішнього директора цього музею. На відкритті прозвучало послання голови Фондації "Допомога полякам на Сході" Януша Сколімовського. До присутніх звернулися Генеральний Консул РП у Луцьку Беата Бживчи, директор Музею Анни і Ярослава Івашкевичів у Ставіско Маріуш Ольбромський, директор Літературно-меморіального музею Юліуша Словацького Тамара Сеніна. Виступ голови Кременецької міської ради Романа Ванжули завершився врученням письменнику Романові Лубківському посвідчення "Почесний громадянин міста Кременця".

Своєрідною теоретичною пропедитикою "Діалогу..." стали інавгураційні виступи українських та польських науковців і митців. Свої теми презентували класики української літератури, письменники і громадські діячі Дмитро Павличко ("Євген Маланюк і польські письменники") і Роман Лубківський ("Роман-візія Юліуша Словацького в інтерпретації Констани Ільдефонса Гальчинського"). Професор Львівського НУ ім. Івана Франка представив дослідження "Рівновага духу: міркування над поезією Юліуша Словацького — від книги Святослава Гордінського "Поети Заходу" до сучасного прочитання", а київський науковець Сергій Гальченко розкрив "Історію першої ілюстрованої рукописної збірки Тараса Шевченка "Роезжа" (1844), переписаної польською транслітерацією". Професор Варшавського Університету кардинала Стефана Вишинського Кшиштоф Дибак висвітлює тему "Літературна творчість Яна-Павла II на фоні головних напрямків польської культури".

Перший день Форуму завершився літературно-мистецьким акордом. Відома польська піаністка з Кракова Марія Вільчек-Бака дала концерт фортепіанної музики за тематикою "Музика великих романтиків". Мелодії української та світової музичної класики прозвучали у виконанні заслуженого працівника культури України, кременчанки Галини Попович і заслуженого артиста України, доцента Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка Миколи Швидківа. Класичний вокал запропонували лауреати міжнародних конкурсів, піаністка Наталія Травкіна і соліст Микола Нагірняк (Житомир). Цікавий мультимедійний проект

"Стефан Шайдак — співзасновник поетичної групи "Волинь" із презентацією віршів Стефана Шайдака показав директор Інституту сільського і лісового господарства Польської Академії Наук у Познані Лех Владислав Шайдак. На творчому вечорі прозвучала авторська поезія Бартоломея Лучака "Діалоги". Директор бібліотеки Люблінського Католицького Університету Анджей Палюховський ознайомив присутніх із книгою "Українська школа" в романтизмі. Польсько-українські нариси", яку підготували до друку С.Маковський, У.Маковська та М.Нестерук. Професор Григорій Штонь презентував авторський двотомник "Григорій Штонь. П'єси".

Другий день "Діалогу..." розпочався урочистостями з нагоди присвоєння Кременецькій загальноосвітній школі № 1 імені відомої української письменниці Галини Гордасевич, яка народилась і знайшла свій вічний спочинок у Кременці. Слово про нашу країну виголосили представники українського і польського письменства, освітяни. Основною формою роботи цього дня стали наукові конференції, що проходили паралельно в Літературно-меморіальному музеї Юліуша Словацького та Кременецькій гуманітарно-педагогічній академії ім. Тараса Шевченка.

Науковці та митці, котрі працювали в родинному будинку Словацьких, аналізували тему "Романтизм польський та український". В обговоренні проблеми виступили польські дослідники: професори Люблінського Католицького Університету ім. Яна-Павла II Владислав Макарський ("Візія Юліуша Словацького про Папу-слов'янина"), Влодзімеж Торунь ("Юліуш Словацький і Юзеф-Богдан Залеський"), Генрик Дуда ("Страшний гість Вацлава Костка-Бернацького і Україна"), професор Варшавського Університету Валентина Соболь ("Вінніпецький щоденник"), науковець Малгожата Лукашук ("Владислав Себіла про Юліуша Словацького"), працівник Варшавського Музею Незалежності Лукаш Живек ("Юліуш Словацький і Адам Міцкевич у фондах Музею Незалежності у Варшаві"), представник Товариства любителів Кременця у Варшаві Ян Складовський ("Кременецький ботанічний сад в часи Юліуша Словацького"), голова Спілки польських письменників у Литві Ромуальд Мечковський (Словацький у Вільнюсі), науковець Інституту мистецтв ПАН Уршуля Маковська ("Сестра-віленчанка" у Кременці. Про родину Словацького і вірш Е.Одинця"), представник польського Товариства в Женеві Станіслав Заводнік ("Словацький у Швейцарії").

Продемонстрували власне бачення проблематики конференції доцент Уманського ДПУ ім. Павла Тичини Марина Павленко ("Уманські візії у "Королі Лядави" Юліуша Словацького"), доцент Львівського НУ ім. Івана Франка Святослав Пилипчук ("Володар мрій і почуттів: творчість Юліуша Словацького у рецепції Івана Франка"), професор Дрогобицького ГУ Михайло Шалата ("Літературно-критичні рецепції Івана Франка"), київські науковці Наталія Єржиківська ("Прочитання і трактування поезії Ю.Словацького "Гробниця Агамемнона" Є.Маланюком та її переклади Б.Пастернаком і М.Рильським") та Оксана Горшко ("Листи Елізи Ожешко до Івана Франка"), літературознавець Олександр Гордон ("Божественний вітер з Бермудського трикутника". Поезія Ігоря Римука), краєзнавці Василь Горбатюк ("Юзеф Ігнаці Крашевський

і село Киселі на Волині"), Анатолій Силук ("Волинський музей в Луцьку як скарбниця історії українського і польського народів"), Петро Хомич ("Костюхівка — місце слави українського і польського народів"), Володимир Чайка ("Реставрація пам'ятника Адаму Міцкевичу"), Володимир Парай ("Корнель Уейський: перший емоційний заклик до збереження родових гробниць Сенявських у каплиці Бережанського замку"), мистецтвознавець Наталія Собкович ("Образотворча Шевченкіана Богдана Лепкого з колекції Музею Богдана Лепкого в Бережанах"), професор Тернопільського НТУ ім. Івана Пулюя Богдан Андрушків ("Михайло Яремович — вчений світового рівня, тернополянин"), професор Черкаського держуніверситету ім. Богдана Хмельницького Людмила Ромащенко ("Культурно-мистецький дискурс в епістолярії Ю.Словацького. На матеріалі збірки "Листи до матері"), доцент Дніпропетровського університету митної справи і фінансів Ірина Рождественська ("Гоголь в сучасних польських дослідженнях"), доцент Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка Олена Пасічник ("Листи Юліуша Словацького до матері: мистецький аспект"), львівський науковець Марія Тимочко ("Макар Середюк у діалозі двох культур: за листами до Івана Смоля").

Історичні аспекти українсько-польських взаємин в їх соціально-політичному і культурно-мистецькому контекстах учасники "Діалогу..." обговорювали на теоретичній конференції, що проходила в читальному залі бібліотеки Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка. З вітальним словом до науковців і митців України та Польщі звернувся ректор академії, професор Афанасій Ломакович. Він інформував присутніх про різносторонню співпрацю навчального закладу з культурно-освітніми інституціями Польщі, ознайомив їх із програмою підготовки урочистих заходів до 210-річчя заснування Волинської гімназії та ювілейних дат її засновників — 250-річчя з дня народження Тадеуша Чацького і 265-річчя від дня народження Гуго Коллонтая, представив макет погруддя Т.Чацького, яке буде встановлене в дні ювілейних урочистостей.

Виступаючи звернулися до різноманітних проблемних питань історії України і Польщі, соціально-культурних відносин двох народів: "Антирадянське українське повстання 1945 — 1946 рр." (Збігнев Пальський, Інститут політичних досліджень ПАН), "Єврейський Кременець" в період Другої Речі Посполитої. За матеріалами єврейської преси (Мартина Русіняк-Корват, Інститут політичних досліджень ПАН), "Заснування і рання історія Почаївського монастиря в документальних та історичних джерелах" (Володимир Рожко, почесний професор Східноєвропейського НУ ім. Лесі Українки), "Культурно-освітня діяльність в Армії УНР в 1920 році" (Гжегож Новік, Музей Юзефа Пілсудського в Сулеювку), "Зенон Кузеля, приєднаний Богдана Лепкого, у світлі кореспонденції з Австрії та Польщі" (Ярослав Матвішин, Київ), "За нашу і вашу свободу". Діяльність 2-го Волинського полку у Січевому повстанні 1863 року" (Радослав Стружик, Польща), "Мова війни у творах Василя Слупчука "Книга забуття", Бориса Гуменюка "Вірші з війни", Щепана Твардоху "Морфіна" (письменниця Теодозія Зарівна), "Про прометеїзм Юзефа Пілсудського" (Кшиштоф Яблонка, Музей Юзефа Пілсудського в Сулеювку) та інші.